

Η Τουρκία είναι καταλύτης στα ενεργειακά

Η στάση της Ε.Ε. είναι σημαντική, αλλά δεν θα έρθει σε ρήξη με την Άγκυρα για την Κύπρο, τονίζει στην «Κ» ο Ανδρέας Θεοφάνους

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου βρίσκεται σε εξέλιξη ένας ανταγωνισμός μεταξύ περιφερειακών και άλλων δυνάμεων με διακύβευμα τη μεγαλύτερη δυνατή επιρροή και την επικράτηση των δικών τους επιδιώξεων, υποστηρίζει ο καθηγητής Οικονομικών και Δημόσιας Πολιτικής, Ανδρέας Θεοφάνους, πρόεδρος του Κυπριακού Κέντρου Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων του Πανεπιστημίου Λευκωσίας. «Η Τουρκία δεν μπορεί να αποκλειστεί από τα ενεργειακά δρώμενα της Ανατολικής Μεσογείου» υποδεικνύει στη συνέντευξή του στην «Κ» με αφορμή τη μελέτη του για τις Διακοινοτικές Συνομιλίες από το 1977 μέχρι το 2017.

—Στη μελέτη σας καταλήγετε στη διαπίστωση ότι το διαπραγματευτικό πλαίσιο που έχει διαμορφωθεί όλα αυτά τα χρόνια δεν μπορεί να οδηγήσει σε μια λειτουργική και βιώσιμη λύση. Πού εστιάζονται οι επιφυλάξεις σας;

—Οχι μόνο δεν μπορεί να οδηγήσει σε μια λειτουργική και βιώσιμη λύση, αλλά πολύ φοβάμαι ότι θα οδηγήσει σε επιδείνωση του στάτους κβο ή σε κατάρρευση. Πέραν τούτου οποιαδήποτε αποτελέσματα θα είναι μη ανατρέψιμα. Σήμερα δεν υπάρχει ένα ελάχιστο πλαίσιο κοινών επιδιώξεων από τις δύο πλευρές. Επιπρόσθετα, η νομιμοφροσύνη της πλειοψηφίας των Τουρκοκυπρίων και των εποίκων είναι προς την Τουρκία και την κατοχική οντότητα. Οι εθνοκοινοτικοί πυλώνες στους οποίους θα στηρίζεται το σύστημα δεν μπορούν να συμβάλουν σε ένα ευοίωνο μέλλον. Το δημογραφικό θα είναι επιπρόσθετο πεδίο τριβής. Δεν πρέπει, επίσης, να υποτιμούμε τον αντίκτυπο των στρεβλώσεων στη διακυβέρνηση της χώρας, αφού θα απαιτούνται διπλές πλειοψηφίες για τα πλείστα θέματα. Στο οικονομικό πεδίο τα πράγματα θα είναι πολύ δύσκολα. Ένα τρικέφαλο κράτος δεν θα μπορεί να ανταποκριθεί στους κανόνες της Ευρωζώνης.

—Δεν νομίζετε ότι είναι αργά για να αλλάξει το διαπραγματευτικό πλαίσιο;

—Εάν η εκτίμηση ότι τυχόν εφαρμογή του διαπραγματευτικού κεκτημένου θα οδηγήσει είτε στην κατάρρευση είτε στην επιδείνωση του στά-

Οι εξελίξεις στην Ανατ. Μεσόγειο επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό και από τις σχέσεις μεταξύ Ουάσινγκτον - Άγκυρας,

τους κβο για εμάς τους Ελληνοκύπριους η αλλαγή της πολιτικής αυτής είναι επιβεβλημένη ανεξαρτήτως δυσκολιών. Μετά το δημοψήφισμα του 2004 χάθηκε μια χρυσή ευκαιρία για επανατοποθέτηση του Κυπριακού. Αλλά και τώρα, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα δεδομένα, θα πρέπει να το επιχειρήσουμε. Εάν πάρουμε αυτή τη στρατηγική απόφαση τότε είναι σημαντικό να επεξηγηθεί τόσο στην Κύπρο όσο και στη διεθνή κοινότητα.

—Υποστηρίζετε ότι αποτελεί στρατηγικό μονόδρομο μια νέα προσέγγιση στο Κυπριακό όπου, μεταξύ άλλων, θα πρέπει να ενισχυθούν τα ερείσματα της Κυπριακής Δημοκρατίας, μέσα από συνεργασίες με άλλες χώρες στη βάση της σύζευξης συμφερόντων σε διάφορα ζητήματα περιλαμβανομένων και των θεμάτων ενέργειας. Τι ακριβώς προτείνετε;

—Όπως έχω ήδη αναφέρει μια νέα προσέγγιση στο Κυπριακό αποτελεί στρατηγικό μονόδρομο καθώς τυχόν υλοποίηση του διαπραγματευτικού κεκτημένου θα οδηγήσει είτε στην κατάρρευση είτε στην επιδείνωση του στάτους κβο. Η νέα προσέγγιση θα είναι πολυεπίπεδη. Σε σχέση με την ουσία του Κυπριακού έχω προ πολλού εισηγηθεί μια εξελικτική προσέγγιση. Ένα από τα μέτρα που εισηγήθηκα προβλέπει τη μετατροπή των Κατεχομένων σε περιφέρεια (Region) της Ε.Ε. με εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου. Εισηγούμαι δηλαδή την αναστολή του Πρωτοκόλλου 10. Σε κάθε περίπτωση στις διεργασίες αυτές ρόλο θα έχει και η Κυπριακή Δημοκρατία. Εισηγούμαι, επίσης, σταδιακή επιστροφή εδαφών υπό ελληνοκυπριακή διοίκηση με προτεραιότητα την περικλειστή πόλη των Βαρωσίων, σταδιακή εφαρμογή των τεσσάρων βασικών ελευθεριών, καθώς και σταδιακή εφαρμογή των υποχρεώσεων της τουρκοκυπριακής κοινότητας.

—Έχει κίνητρο η Τουρκία για κάτι τέτοιο; Γιατί να το κάνει;

Ο πρόεδρος του Κυπριακού Κέντρου Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, καθηγητής Ανδρέας Θεοφάνους.

«Επικίνδυνο το στάτους κβο, αλλά είναι αυτοκτονία μια λύση με βάση το υφιστάμενο διαπραγματευτικό πλαίσιο».

—Η εξελικτική πρόταση προβλέπει επίσης ομαλοποίηση των σχέσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας με την Τουρκία. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο θα ήταν δυνατό να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά τα ενεργειακά ζητήματα της Ανατολικής Μεσογείου με τρόπο που να εξυπηρετούνται πολλαπλοί στόχοι.

—Πώς αξιολογείτε τις τουρκικές προκλήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ, αλλά και τη στάση της Ε.Ε.;

—Στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου βρίσκεται σε εξέλιξη ένας ανταγωνισμός μεταξύ περιφερειακών και άλλων δυνάμεων με διακύβευμα τη μεγαλύτερη δυνατή επιρροή και την επικράτηση των δικών τους επιδιώξεων. Η Τουρκία συστηματικά υπογραμμίζει ότι καμία εξέλιξη στα ενεργειακά ζητήματα της Ανατολικής Μεσογείου δεν μπορεί να λάβει χώρα χωρίς τη δική της συμμετοχή ή ανοχή. Και για την πολιτική της αυτή επιστρατεύει και τα δικαιώματα των Τουρκοκυπρίων. Ενώ η Τουρκία δεν μπορεί να αποκλειστεί από τα ενεργειακά δρώμενα της Ανατολικής Μεσογείου, το μείζον ζήτημα είναι να γίνει με σεβασμό στο διεθνές δίκαιο και τα νόμιμα συμφέροντα όλων των

εμπλεκόμενων μερών. Η στάση της Ε.Ε. είναι σημαντική, αλλά δεν θα έρθει σε ρήξη με την Τουρκία για την Κύπρο. Οι εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο επηρεάζονται σε πολύ μεγάλο βαθμό και από τις σχέσεις μεταξύ ΗΠΑ και Τουρκίας.

—Εισηγήστε ότι τελικός στόχος θα πρέπει να είναι ένα ιδιότυπο ομοσπονδιακό μοντέλο το οποίο θα προκύψει από την αναθεώρηση του Συντάγματος του 1960 σαν αποτέλεσμα μιας εξελικτικής διαδικασίας. Είναι εφικτό κάτι τέτοιο;

—Επειδή το πλαίσιο της διζωνικής, δικαιοκοινωνικής ομοσπονδίας θα οδηγήσει σε ανεπιθύμητες καταστάσεις θα πρέπει να επιδιώξουμε ένα άλλο μοντέλο λύσης. Το ενιαίο κράτος είναι ανέφικτο, καθώς ούτε το Σύνταγμα του 1960 δεν το προέβλεπε. Συνεπώς η λύση που θα διασφαλίσει την εδαφική ακεραιότητα της χώρας αναπόφευκτα θα στηρίζεται σε ένα ιδιότυπο ομοσπονδιακό μοντέλο, όπως το αποκαλώ. Μεταξύ άλλων, θα υπάρχει αποτελεσματική τουρκοκυπριακή συμμετοχή, αλλά όχι η πολιτική ισότητα, όπως ερμηνεύεται από την τουρκική πλευρά. Για μια τέτοια λύση ασφαλώς απαιτείται η αναθεώρηση του Συντάγματος του 1960. Η παρθενογένεση συνεπάγεται τον παραμερισμό της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αυτό δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό. Κατανοώ ότι η επίτευξη των στόχων αυτών είναι δύσκολη. Δοκιμάστηκε όμως μια άλλη πολιτική η οποία απέτυχε. Και αν πετύχαινε τα αποτελέσματα θα ήταν οδυνηρά.

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΛΥΣΗΣ

Οφέλη αλλά και κίνδυνοι

—Σημαντικό μέρος της μελέτης σας εστιάζει στην οικονομία και εκτιμάτε ότι θα είναι πολύ δύσκολο έως αδύνατο να λειτουργήσει στην Ευρωζώνη ένα πολυδάπανο και δυσκίνητο κράτος. Δεν πιστεύετε ότι η λύση θα λειτουργήσει και ευεργετικά για την οικονομία;

—Η ελεύθερη Κύπρος, η οποία λειτουργούσε ως ενιαίο κράτος, δεν απέφυγε μια μεγάλη κρίση το 2013 της οποίας τις συνέπειες εξακολουθούμε να βιώνουμε μέχρι σήμερα. Η κατοχική οντότητα είναι κατ' ουσία ενσωματωμένη στην τουρκική οικονομία. Μεταξύ άλλων, σημειώνω ότι η Τουρκία καλύπτει περίπου το 25%-30% του προϋπολογισμού της «ΤΔΒΚ», περίπου €350 εκατομμύρια ετησίως τα τελευταία χρόνια. Θα είναι δυνατόν η Κύπρος να έχει τρεις ισοζυγισμένους προϋπολογισμούς; Και ποιος θα καλύπτει αυτό το έλλειμμα; Και τι συμβαίνει με το τραπεζικό σύστημα των Κατεχομένων; Πάντως, οι κατοχικές αρχές αρνούνται μέχρι σήμερα τον στοιχειώδη έλεγχο της Ε.Ε. και του ΔΝΤ για σκοπούς καταγραφής των δεδομένων. Ούτε μπορούμε να υποτιμήσουμε τα προβλήματα από τις στρεβλώσεις στη διακυβέρνηση της χώρας σε ένα διζωνικό, δικαιοκοινωνικό ομοσπονδιακό πολίτευμα. Δεν αγνώω τις θετικές προεκτάσεις από την ουσιαστική ενίσχυση του οικοδομικού τομέα, από την αξιοποίηση του φυσικού πλούτου της χώρας και από τις επενδύσεις που θα προκύψουν. Όμως αμφιβάλλω

αν οι θετικές εξελίξεις θα υπερτερούν των αρνητικών δεδομένων.

—Πώς βλέπετε την πορεία της οικονομίας σήμερα;

—Παρά την ανάκαμψη που παρατηρείται θα ήταν μέγα σφάλμα και απρονοησία να επέλθει επανάπαυση. Ο τραπεζικός τομέας εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σοβαρές προκλήσεις, καθώς τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια εξακολουθούν να αποτελούν σοβαρό πρόβλημα. Πέραν τούτου είναι σημαντικό να ενισχυθεί ο δανεισμός όχι μόνο για κατοικίες και για σκοπούς κατανάλωσης, αλλά κυρίως για επενδυτικές δραστηριότητες. Δεν θα πρέπει επίσης να ξεφύγει ξανά το μισθολόγιο στη δημόσια υπηρεσία και σε όλους τους ημικρατικούς οργανισμούς. Επιπρόσθετα είναι σημαντικό να επέλθει ο πλήρης εξορθολογισμός των δημοσίων δαπανών, και παράλληλα απαιτείται η επαναξιολόγηση του φορολογικού συστήματος. Υπογραμμίζω ότι η δημοσιονομική πολιτική δεν είναι μόνο θέμα ελλειμμάτων ή πλεονασμάτων. Αντίθετα, αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο το οποίο μπορεί να επηρεάσει καθοριστικά την οικονομική δραστηριότητα, καθώς και άλλους οικονομικούς δείκτες. Το μείζον είναι να αποκτήσει η Κύπρος ένα νέο οικονομικό υπόδειγμα με νέους μοχλούς οικονομικής μεγέθυνσης και δημιουργίας θέσεων απασχόλησης. Αυτό δεν έχει γίνει ακόμα. Ένα τέτοιο υπόδειγμα θα πρέπει να αντιμετωπίσει τις διάφορες μορφές ανισότητας και ταυτόχρονα να εμπεριέχει ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο.

Με το Τρόδο αναπνέουμε ελεύθερα. Ακόμη...

Στην Κύπρο, είμαστε τυχεροί. Έχουμε το κατάφυτο Τρόδος, που μας προσφέρει εξαιρετικής ποιότητας αέρα, όχι μόνο στις κορυφές και στις πλαγιές του, αλλά και στις πόλεις.

Το βουνό μας, είναι η ζωή μας.

Τρόδος - Δάσος - Οξυγόνο - Ζωή

Αγαπάμε το Τρόδος, το προστατεύουμε με κάθε δυνατό τρόπο.

ΤΡΟΔΟΣ

Είναι, στη Φύση Μαζί!

www.ilifetroodos.eu

Το έργο iLIFE-TROODOS συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE.